Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES LAILAS MEDINAS SECINĀJUMI,
sniegti 2025. gada 6. februārī [1]

Lieta C-610/23 [*Al Nasiria*] [i]

FO
pret
Ypourgos Metanastefsis kai Asylou

(*Dioikitiko Protodikeio Thessalonikis* (Saloniku Pirmās instances administratīvā tiesa, Grieķija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patvēruma politika – Starptautiskā aizsardzība – Direktīva 2013/32– Kopējās procedūras starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai – 46. pants – Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību – Pārsūdzības pilnīga un *ex nunc* izskatīšana – Lēmums noraidīt pārsūdzību, neizskatot to pēc būtības – Pieteikuma iesniedzēja personīga neierašanās uz tā pārsūdzības izskatīšanu atbildīgajā struktūrā

I. Ievads

1. Izskatāmā lieta ir par Direktīvas 2013/32/ES [2] 46. pantā noteiktajām starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli attiecībā uz lēmumu, ar kuru noraidīts to pieteikums. Konkrētāk – tajā ir radies jautājums, vai minētā tiesību norma nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā noteikts pieņēmums, ka pārsūdzība iesniegta ļaunprātīgi, ja pieteikuma iesniedzējs personīgi neierodas tiesā, kas izskata tā pārsūdzību, un tāpēc pārsūdzība tiek noraidīta kā acīmredzami nepamatota, neizskatot lietu pēc būtības.

[1] Oriģinālvaloda – angļu.

[i] Šīs lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (OV 2013, L 180, 60. lpp.).

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

2. Direktīvas 2013/32 V nodaļā "Pārsūdzības procedūras" ir viens pants, proti, 46. pants. Minētais pants "Tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību" formulēts šādi:

"1. Dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējiem ir tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību tiesā saistībā ar:

a) pieņemto lēmumu par to starptautiskās aizsardzības pieteikumu, tostarp lēmumu:

   i) uzskatīt pieteikumu par nepamatotu attiecībā uz bēgļa un/vai alternatīvās aizsardzības statusu;

[..].

3. Lai izpildītu 1. punkta prasības, dalībvalstis nodrošina, ka ar efektīvu tiesisko aizsardzību ir nodrošināta faktiskā un juridiskā pamatojuma pilnīga un *ex nunc* pārbaude, tostarp attiecīgā gadījumā pārbaude par starptautiskās aizsardzības nepieciešamību saskaņā ar Direktīvu 2011/95/ES[3], vismaz attiecībā uz pārsūdzības procedūrām pirmās instances tiesā.

4. Dalībvalstis paredz saprātīgus termiņus un citus nepieciešamus noteikumus, lai pieteikuma iesniedzējs varētu izmantot savas tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību saskaņā ar 1. punktu. Termiņi nav tādi, kas šādu izmantošanu darītu neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtinātu.

[..]

11. Dalībvalstis var valsts tiesību aktos arī noteikt nosacījumus, saskaņā ar kuriem var pieņemt, ka pieteikuma iesniedzējs ir nepārprotami atsaucis vai atteicies no savas tiesiskās aizsardzības saskaņā ar 1. punktu, kā arī procedūras noteikumus, kas ir jāievēro."

B. Valsts tiesības

1. Likums 4375/2016

3. Ar *Nomos 4375/2016, Organosi kai leitourgia Ypiresias Asylou, Archis Prosfygon, Ypiresias Ypodochis kai Taftopoiisis, systasi Genikis Grammateias Ypodochis, prosarmogi tis Ellinikis Nomothesias pros tis diatakseis tis Odigias 2013/32/EE tou Evropaikou Koinovouliou kai tou Symbouliou 'schetika me tis koines diadikasies gia ti chorigisi kai anaklisi tou kathestotos diethnous prostasias (anadiatyposi)' (EE 2013 L 180), diatakseis gia tin ergasia dikaiouchon diethnous prostasias kai alles diatakseis* (Likums 4375/2016 par patvēruma dienesta, bēgļu lietu iestādes un uzņemšanas un identifikācijas dienesta organizāciju un darbību, Uzņemšanas ģenerālsekretariāta izveidi, Grieķijas tiesību aktu saskaņošanu ar [Direktīvas 2013/32] noteikumiem, par starptautiskās aizsardzības saņēmēju nodarbināšanas noteikumiem un citiem

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2011, L 337, 9. lpp.).

noteikumiem (2016. gada 3. aprīļa *FEK* A' 51), kurā grozījumi izdarīti ar *Nomos 4399/2016* (Likums 4399/2016), 4. panta 1. punktu izveidotas Neatkarīgās pārsūdzību izskatīšanas komisijas. Šo komisiju mītnes vieta ir Atēnās, un to teritoriālā piekritība aptver Grieķiju [4]. To kompetencē ir starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pārsūdzību izskatīšana, lai juridiski un pēc būtības pārskatītu *Ypiresia Asylou* (Patvēruma dienests, Grieķija) pirmajā instancē pieņemtos lēmumus par to pieteikumu noraidīšanu. Šo komisiju skaits noteikts ar ministra lēmumu.

2. Likums 4636/2019

4. Direktīvas 2011/95 un 2013/32 Grieķijas tiesību sistēmā transponētas ar *Nomos 4636/2019, Peri Diethnous Prostasias kai alles diatakseis* (Likums 4636/2019 par starptautisko aizsardzību un citiem noteikumiem; turpmāk tekstā – "Likums 4636/2019; 2019. gada 1. novembra *FEK* A' 169), kas bija piemērojams pamatlietas faktu norises laikā.

5. Saskaņā ar Likuma 4636/2019 92. panta 1. punkta a) apakšpunktu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam ir tiesības iesniegt administratīvo pārsūdzību [5] par Neatkarīgo pārsūdzību izskatīšanas komisiju pirmās instances lēmumu, ar kuru starptautiskās aizsardzības pieteikums noraidīts kā nepamatots.

6. Turklāt Likuma 4636/2019 97. panta 2. punktā paredzēts, ka Neatkarīgo pārsūdzību izskatīšanas komisiju procedūrās pieteikuma iesniedzējam ir pienākums piedalīties personīgi. Vienīgie gadījumi, kad nav prasīts ierasties personīgi, ir tie, kuri uzskaitīti 78. panta 3. punktā. Tie ir gadījumi, kad starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs uzturas uzņemšanas centrā vai uz to attiecas pārvietošanās ierobežojums vai pienākums uzturēties noteiktā vietā. Šādos gadījumos pieteikuma iesniedzēju var pārstāvēt advokāts vai arī tas var nosūtīt uzņemšanas iestādes vai izmitināšanas vietas uzrauga parakstītu izziņu. Ja starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs neierodas personīgi, lai gan ir bijis atbilstīgi uzaicināts, vai nenosūta Likuma 4636/2019 78. panta 3. punktā minēto izziņu, tiek pieņemts, ka pieteikuma iesniedzējs pārsūdzību iesniedzis tikai tādēļ, lai aizkavētu vai apgrūtinātu agrāka vai nenovēršama lēmuma par tā izraidīšanu vai citādu pārvietošanu izpildi. Šādā gadījumā tā pārsūdzība tiek noraidīta kā acīmredzami nepamatota.

III. Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

7. 2019. gada 28. februārī trešās valsts valstspiederīgais FO iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu *Perifereiako Grafeio Asylou Samou* (Reģionālais patvēruma birojs, Sama, Grieķija), pamatojoties uz to, ka izcelsmes valstī ir apdraudēta viņa dzīvība.

8. Pēc tam, kad tika atzīts, ka FO ir bijis nopietnas fiziskas vardarbības upuris, viņš 2020. gada 24. februārī tika intervēts *Perifereiako Grafeio Asylou Thessalonikis* (Reģionālais patvēruma birojs, Saloniki, Grieķija). Viņš apgalvoja, ka esot pieņemts cilts lēmums viņu nogalināt un iesniedza dokumentu sava apgalvojuma pamatojumam.

[4] No Likuma 4375/2016 4. panta 2. punkta izriet, ka ar ministra lēmumu var izveidot Neatkarīgās pārsūdzību izskatīšanas komisijas citos Grieķijas reģionos un noteikt to teritoriālo piekritību. Tomēr Tiesas rīcībā esošajos valsts lietas materiālos nav informācijas, kas liecinātu par šāda ministra lēmuma pieņemšanu.

[5] Grieķu valodā "*endikofanis prosfygi*" (*ενδικοφανής προσφυγή*).

9. Ar 2020. gada 18. maija lēmumu šis Reģionālais patvēruma birojs FO starptautiskās aizsardzības pieteikumu noraidīja, jo viņa apgalvojumi tika uzskatīti par neuzticamiem. Iesniegtais dokuments netika atzīts par pierādījumu, jo tajā sniegtie apgalvojumi bija neskaidri un nebija iespējams pārbaudīt tā autentiskumu.

10. 2021. gada 27. augustā FO iesniedza administratīvo pārsūdzību par šo lēmumu atbildīgajā Neatkarīgajā pārsūdzību izskatīšanas komisijā. Pārsūdzības iesniegšanas brīdī viņš tika informēts, ka pārsūdzības izskatīšanas datums ir 2021. gada 11. oktobris. Viņš tika informēts arī par to, ka pat gadījumā, ja viņš netiktu uzaicināts uz sēdi, viņam būtu pienākums personīgi ierasties šīs pārsūdzības izskatīšanas datumā, ja vien viņš likumīgi neuzturas uzņemšanas un identifikācijas centrā vai viņam nav noteikts pārvietošanās ierobežojums vai pienākums uzturēties noteiktā vietā ārpus Atikas reģiona (Grieķija).

11. Sēdes datumā FO personīgi neieradās šajā komisijā. Līdz ar to, pārliecinājusies, ka pieteikuma iesniedzējs neatrodas uzņemšanas un identifikācijas centrā, ka viņam nav noteikti pārvietošanās ierobežojumi vai nepastāv nepārvaramas varas apstākļi, minētā komisija, pamatojoties uz Likuma 4636/2019 97. panta 2. punktu, pārsūdzību noraidīja kā acīmredzami nepamatotu, neizskatot lietu pēc būtības. Bez tam tā atbilstoši *Nomos 3907/2011*[6] 22. panta 4. punktam piemēroja atgriešanas pasākumu bez brīvprātīgas izceļošanas no valsts.

12. FO cēla prasību *Dioikitiko Protodikeio Thessalonikis* (Saloniku Pirmās instances administratīvā tiesa, Grieķija), kas ir iesniedzējtiesa, lūdzot atcelt atbildīgās Neatkarīgās pārsūdzību izskatīšanas komisijas lēmumu (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums"), apgalvojot, ka viņa pārsūdzība prettiesiski noraidīta tikai tāpēc, ka viņš nav piedalījies sēdē, un ka tā nav pietiekami izskatīta pēc būtības, lai gan viņš nav varējis piedalīties sēdē finansiālu grūtību dēļ, kas viņam liegušas ierasties Atēnās (Grieķija) no Salonikiem, kur viņš dzīvo.

13. Iesniedzējtiesa vispirms norāda, ka Neatkarīgo pārsūdzību izskatīšanas komisiju izveides mērķis bija garantēt tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, kā paredzēts Direktīvas 2013/32 46. pantā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. pantā.

14. Lai nodrošinātu nepieciešamās procesuālās garantijas, šo komisiju – kas Likuma 4399/2016 paskaidrojuma rakstā apzīmētas kā "ar tieslietām saistītas struktūras" – sastāva vairākumam jābūt parasto administratīvo tiesu tiesnešiem. Komisiju locekļi savu pienākumu izpildē ir personiski un funkcionāli neatkarīgi.

15. Bez tam tiek nodrošināts objektivitātes princips, jo šīm komisijām ir trešās personas statuss attiecībā uz lietas dalībniekiem un tās nepārstāv administrāciju.

16. Turklāt šo komisiju lēmumi par administratīvajām pārsūdzībām, kuri pieņemti pēc rūpīgas apstrīdēto administratīvo lēmumu tiesiskuma un lietas būtības izvērtēšanas, balstoties uz visaptverošu, specifisku un konkrētu pamatojumu, ir saistoši lietas dalībniekiem, jo šie lēmumi var tikt atcelti tikai tiesvedības ceļā, proti, ceļot atcelšanas prasību administratīvajā tiesā.

[6] *Nomos 3907/2011, Idrysi Ypiresias Asylou kai Ypiresias Protis Ypodochis, prosarmogi tis ellinikis nomothesias pros tis diatakseis tis Odigias 2008/115/EK schetika me tous koinous kanones kai diadikasies sta krati-meli gia tin epistrophi ton paranomos diamenonton ypikoon triton choron kai loipes diatakseis* (Likums 3907/2011 par Patvēruma dienesta un Pirmās uzņemšanas dienesta izveidi, Grieķijas tiesību aktu saskaņošanu ar Direktīvas 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, noteikumiem un citiem noteikumiem (2011. gada 26. janvāra *FEK* A' 7) (turpmāk tekstā – "Likums 3907/2011").

17. Ņemot vērā iepriekš minēto, lai gan Neatkarīgās pārsūdzību izskatīšanas komisijas nav tiesas *Syntagma* (Grieķijas Konstitūcija) izpratnē, tomēr tās ir komisijas, kas īsteno tiesas funkcijas *Syntagma* (Grieķijas Konstitūcija) 89. panta 2. punkta izpratnē.

18. Iesniedzējtiesa norāda, ka Direktīvā 2013/32 nav ietverti īpaši noteikumi par pieteikuma iesniedzēju ierašanos struktūrā, kura izvērtē efektīvo tiesību aizsardzības līdzekli, kas minēts šīs direktīvas 46. pantā, vai par šāda procesuālā pienākuma neizpildes sekām. Līdz ar to var secināt, ka uz valsts tiesiskajā regulējumā paredzēto pienākumu ierasties personīgi un tiesību normu par to, ka minētā pienākuma neizpildes gadījumā pārsūdzība noraidāma kā acīmredzami nepamatota, attiecas dalībvalstu procesuālās autonomijas princips, tomēr neskarot līdzvērtības un efektivitātes principus.

19. Par līdzvērtības principu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai attiecīgā procedūra salīdzināma ar procedūru administratīvajās iestādēs, kuras izskata administratīvās pārsūdzības, vai ar procedūru, kas piemērojama pārsūdzībai pēc būtības vai atcelšanas prasībai administratīvajā tiesā. Šajās citās administratīvajās procedūrās vai tiesvedībās nav pienākuma ierasties personīgi un pieteikuma iesniedzēju var pārstāvēt advokāts.

20. Attiecībā uz efektivitātes principu iesniedzējtiesa norāda, ka var apgalvot – Likuma 4636/2019 97. panta 2. punkts ir pamatots ar starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanas procedūras sakārtotu un ātru norisi. Šajā tiesību normā paredzētā prasība nodrošina, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem saglabājas ieinteresētība savas pārsūdzības iznākumā un tie joprojām atrodas Grieķijas teritorijā.

21. Taču var arī apgalvot, ka minētā tiesību norma padara Savienības tiesību piemērošanu neiespējamu vai to pārmērīgi apgrūtina. Pirmkārt, tā rada nesamērīgu slogu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem, jo viņiem tiek uzlikts pienākums (ja vien uz viņiem neattiecas kāds no Likuma 4636/2019 78. panta 3. punktā paredzētajiem izņēmumiem) doties uz Neatkarīgo pārsūdzību izskatīšanas komisiju mītnes vietu Atēnās tikai tādēļ, lai reģistrētu savu klātbūtni, nevis lai tiktu uzklausīti. Šajā nolūkā tos nevar pārstāvēt advokāts vai cita persona. Otrkārt, šajā normā paredzēts, ka šīs procesuālās prasības neievērošanas sekas ir pieņēmums, ka pārsūdzība iesniegta ļaunprātīgi un līdz ar to jānoraida kā acīmredzami nepamatota.

22. Turklāt iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar Direktīvu 2013/32 pienākuma sazināties ar iestādēm neievērošana var radīt pieņēmumu, ka starptautiskās aizsardzības pieteikums atsaukts, bet nevis noraidīts kā nepamatots. Šāda noraidījuma priekšnoteikums ir pieteikuma iepriekšēja izskatīšana. Iesniedzējtiesa arī vērš uzmanību uz to, ka apstāklim, ka pieteikums tiek noraidīts kā acīmredzami nepamatots, ir nopietnas sekas, proti, brīvprātīgas izceļošanas laika posma un ieceļošanas aizlieguma noteikšana.

23. Visbeidzot – nešķiet, ka Likuma 4636/2019 97. panta 2. punktā minētā pieņēmuma faktiskais pamats atbilst kopīgai pieredzei un loģikai. Personīga neierašanās atbildīgajā Neatkarīgajā pārsūdzību izskatīšanas komisijā var būt pamatota ar iemesliem, kas nav saistīti ar nodomu apgrūtināt vai aizkavēt agrāka vai nenovēršama lēmuma par pieteikuma iesniedzēja izraidīšanu vai pārvietošanu izpildi. Iesniedzējtiesa norāda, ka attiecīgo komisiju lēmumi netiek pieņemti tajā pašā dienā un līdz ar to starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju ierašanās komisijā sēdes dienā neveicina atgriešanas lēmuma izpildi pārsūdzības noraidīšanas gadījumā.

24. Šādos apstākļos *Dioikitiko Protodikeio Thessalonikis* (Saloniku Pirmās instances administratīvā tiesa, Grieķija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1. Ņemot vērā Direktīvas 2013/32 46. pantā minētā tiesību aizsardzības līdzekļa nozīmīgumu, vai likumdevējs var izsecināt pieņēmumu, ka pārsūdzība ir iesniegta ļaunprātīgi un līdz ar to noraidāma kā acīmredzami nepamatota bez lietas pilnīgas un *ex nunc* izskatīšanas (tas nozīmē arī brīvprātīgas izceļošanas laika posma nenoteikšanu saskaņā ar Likuma 3907/2011 22. panta 4. punktu un Direktīvas 2008/115 [7] 7. pantu) ar pamatojumu, ka [starptautiskās aizsardzības] pieteikuma iesniedzējs nav personīgi ieradies uz komisijas sēdi, kurā izskatīja lietu?

2. a) Ja tiktu nospriests, ka uz jautājumu ir attiecināms dalībvalstu procesuālās autonomijas princips, vai līdzvērtības principa pārbaudes kontekstā par līdzīgiem noteikumiem būtu jāuzskata tie valsts procesuālie noteikumi, ar kuriem reglamentē lietu izskatīšanu administratīvajās komisijās, kas izskata pārsūdzības saskaņā ar valsts tiesību aktiem, vai arī tie procesuālie noteikumi, ar kuriem reglamentē prasību pēc būtības (vai prasību par atcelšanu) celšanu administratīvajās tiesās?

b) Vai noteikums par pienākumu ierasties personīgi (vai nosūtīt Likuma 4636/2019 78. panta 3. punktā minēto izziņu gadījumos, kad tas ir paredzēts) ir saderīgs ar Savienības tiesībās paredzēto efektivitātes principu un it īpaši ar tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību efektīvu izmantošanu? Šajā kontekstā tiek arī jautāts, vai ir būtiski, pirmkārt, vai Likuma 4636/2019 97. panta 2. punktā minēto pārsūdzības tiesību ļaunprātīgas izmantošanas pieņēmums atbilst kopīgās pieredzes atziņām un, otrkārt, ka starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanas (pirmajā instancē) kontekstā tāda pati rīcība rada pieņēmumu par pieteikuma atsaukšanu klusējot un nevis izraisa to, ka tā tiek noraidīta kā acīmredzami nepamatota?"

25. Rakstveida apsvērumus Tiesā iesniegusi Grieķijas valdība un Eiropas Komisija.

IV. Izvērtējums

A. Ievada apsvērumi saistībā ar Neatkarīgo pārsūdzību izskatīšanas komisiju kvalifikāciju par "ties[ām]"

26. Iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi attiecas uz valsts tiesisko regulējumu, ar ko ieviests Direktīvas 2013/32 46. pants, kurā paredzēta atbildīgās iestādes [8] lēmumu pārsūdzības procedūra.

27. 46. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzēts, ka dalībvalstīm jānodrošina, ka pieteikuma iesniedzējiem ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, it īpaši saistībā ar pieņemto lēmumu par to starptautiskās aizsardzības pieteikumu.

[7] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.).

[8] Direktīvas 2013/32 2. panta f) punktā ar jēdzienu "atbildīgā iestāde" definēta jebkura tāda ar tieslietām saistīta vai administratīva struktūra dalībvalstī, kas atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu un kas ir kompetenta, lai šādos gadījumos pieņemtu lēmumus pirmajā instancē.

28. Direktīvas 2013/32 50. apsvērumā paredzēts, ka tas atspoguļo Savienības tiesību pamatprincipu, ka tostarp uz lēmumiem par starptautiskās aizsardzības pieteikumiem jāattiecina efektīva tiesību aizsardzība tiesā.

29. No minētā izriet, ka 46. pantā paredzētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību jāīsteno "tiesā".

30. Ar valsts tiesisko regulējumu, kas piemērojams pamatlietā, izveidotas Neatkarīgās pārsūdzību izskatīšanas komisijas, kuru kompetencē ir izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pārsūdzības, lai juridiski un pēc būtības pārskatītu pirmajā instancē pieņemtos lēmumus, ar kuriem noraidīti to pieteikumi [9].

31. Pirms izvērtēt konkrētus valsts tiesiskā regulējuma elementus, ņemot vērā Direktīvas 2013/32 46. pantu, uzskatu par svarīgu noskaidrot, vai Neatkarīgās pārsūdzību izskatīšanas komisijas var tikt uzskatītas par "ties[ām]" minētā panta 1. punkta izpratnē, lai garantētu tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību [10].

32. Lai noteiktu, vai struktūra uzskatāma par "tiesu" tāda efektīva tiesību aizsardzības līdzekļa īstenošanas nolūkā, kas vērsts pret lēmumu, kurš pieņemts par starptautiskās aizsardzības pieteikumu, Tiesa atsaukusies uz tiem pašiem kritērijiem, kas izstrādāti, lai noteiktu, vai struktūra, kas iesniedz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir uzskatāma par "tiesu" LESD 267. panta izpratnē [11].

33. Saskaņā Tiesas pastāvīgo judikatūru attiecībā uz šo jautājumu – un tas ir jautājums, uz kuru attiecas vienīgi Savienības tiesības, – Tiesa ņem vērā virkni aspektu, piemēram, vai struktūra ir izveidota ar likumu, vai tā ir pastāvīga, vai tās pieņemtie nolēmumi ir saistoši, vai procedūra tajā notiek atbilstoši sacīkstes principam, vai tā piemēro tiesību normas, kā arī vai tā ir neatkarīga [12].

34. Konkrētāk – spriedumā D. un A. Tiesa izvērtēja, vai *Refugee Appeals Tribunal* (Pārsūdzības tiesa bēgļu lietās, Īrija) atbilst iepriekš minētajiem kritērijiem, un konstatēja, ka konkrētajā lietā attiecīgajā valsts tiesību sistēmā ir paredzēts efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis patvēruma meklētājiem. Šajā ziņā Tiesa īpaši ņēma vērā apstākli, ka *Refugee Appeals Tribunal* (Pārsūdzības tiesa bēgļu lietās) lēmumus var pārsūdzēt *High Court* (Augstā tiesa, Īrija) [13].

35. Šajā lietā iesniedzējtiesa plaši izklāsta procesuālās garantijas, kas paredzētas valsts tiesiskajā regulējumā, ar kuru tiek izveidotas Neatkarīgās pārsūdzību izskatīšanas komisijas, proti, Likumā 4375/2016. Iesniedzējtiesa uzskata, ka šīs komisijas atbilst visiem šo secinājumu 33. punktā minētajiem kritērijiem, lai tās uzskatītu par "ties[ām]".

36. Tiesas rīcībā esošajos lietas materiālos nekas nerada šaubas par šo kritēriju izpildi.

9 Skat. šo secinājumu 3. punktu.

10 Proti, ja attiecīgo struktūru nevarētu kvalificēt kā "tiesu" 46. panta 1. punkta nozīmē, nebūtu jāizvērtē konkrētie tiesību aizsardzības līdzekļa aspekti, kas noteikti valsts tiesību aktos.

11 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 31. janvāris, D. un A. (C-175/11, EU:C:2013:45, 83. punkts). Šajā spriedumā Tiesa interpretēja Direktīvas 2013/32 46. panta priekšteci, proti, Padomes Direktīvas 2005/85/EK (2005. gada 1. decembris) par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu (OV 2005, L 326, 13. lpp.), 39. panta 1. punkta a) apakšpunktu. Minētā tiesību norma reglamentēja tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību "tiesā". Direktīvas 2005/85 27. apsvēruma pirmajā teikumā bija norādīts, ka tostarp uz lēmumiem par patvēruma pieteikumiem jāattiecina efektīva tiesību aizsardzība "*tiesā vai tribunālā [LESD 267. panta] nozīmē*" (mans izcēlums).

12 Spriedums, 2024. gada 7. maijs, *NADA* u.c. (C-115/22, EU:C:2024:384, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).

13 Spriedums, 2013. gada 31. janvāris, *D.* un *A.* (C-175/11, EU:C:2013:45, 103. punkts).

37. It īpaši attiecībā uz neatkarības kritēriju iesniedzējtiesa paskaidro, ka Likuma 4375/2016 preambulā Neatkarīgās pārsūdzību izskatīšanas komisijas ir kvalificētas kā "ar tieslietām saistītas" struktūras, kuras galvenokārt sastāv no tiesnešiem un kuru locekļi ir personiski un funkcionāli neatkarīgi[14]. Tā arī norāda, ka šo komisiju lēmumi ir pārsūdzami parastajās administratīvajās tiesās. Iesniedzējtiesa secina, ka, lai gan Neatkarīgās pārsūdzību izskatīšanas komisijas nav tiesas *Syntagma* (Grieķijas Konstitūcija) izpratnē, tās tomēr ir komisijas, kuras īsteno tiesas funkcijas *Syntagma* (Grieķijas Konstitūcija) 89. panta 2. punkta izpratnē[15].

38. Ņemot vērā iepriekš minēto, nekas neliek apšaubīt, ka Neatkarīgās pārsūdzību izskatīšanas komisijas kvalificējamas kā "tiesas" Direktīvas 2013/32 46. panta izpratnē.

B. Prejudiciālie jautājumi

39. Uzdodot abus jautājumus, kas jāizvērtē kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2013/32 46. pants līdzvērtības un efektivitātes principu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. panta gaismā jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā noteikts pieņēmums, ka pārsūdzība iesniegta ļaunprātīgi un jānoraida kā acīmredzami nepamatota, neizskatot lietu pēc būtības, ja starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs nav izpildījis procesuālo pienākumu ierasties personīgi struktūrā, kas izskata tā pārsūdzību saistībā ar pieņemto lēmumu par tā pieteikumu.

40. Valsts tiesiskajā regulējumā, kas piemērojams pamatlietā, starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem noteikts pienākums ierasties personīgi struktūrā, kas izskata to pārsūdzību, proti, Neatkarīgajās pārsūdzību izskatīšanas komisijās. No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka pienākums ierasties šajās komisijās personīgi nenozīmē, ka pēdējās minētās pieteikuma iesniedzēju uzklausīs.

41. Minētajā valsts tiesiskajā regulējumā paredzēti konkrēti pienākuma ierasties personīgi izņēmumi, proti, ja pieteikuma iesniedzējs uzturas uzņemšanas vai izmitināšanas centrā vai ja tam noteikts pārvietošanās ierobežojums. Šādos gadījumos pienākums ierasties personīgi tiek aizstāts ar pienākumu tikt pārstāvētam ar advokāta starpniecību vai nosūtīt minētajos tiesību aktos paredzēto izziņu. Turklāt pienākums ierasties personīgi tiek uz laiku atcelts nepārvaramas varas apstākļos, piemēram, smagas slimības, smagu fiziska rakstura traucējumu vai nepārvaramu apstākļu gadījumā[16]. Izņemot šos paredzētos izņēmumus, ja pieteikuma iesniedzējs neizpilda pienākumu ierasties personīgi, valsts tiesiskajā regulējumā ir paredzēts pieņēmums, ka pārsūdzība ir iesniegta ļaunprātīgi tikai tādēļ, lai aizkavētu vai apgrūtinātu agrāka vai nenovēršama lēmuma par pieteikuma iesniedzēja izraidīšanu vai pārvietošanu izpildi. Šī pieņēmuma sekas ir tādas, ka pārsūdzība tiek noraidīta kā acīmredzami nepamatota, neizskatot lietu pēc būtības.

42. Direktīvas 2013/32 46. pants atbilstoši tā nosaukumam attiecas uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību. Tās 46. panta 1. punktā pieteikuma iesniedzējiem ir garantētas šīs tiesības, kad tiek apstrīdēti pieņemtie lēmumi par to starptautiskās aizsardzības pieteikumu, tostarp lēmumu uzskatīt pieteikumu par nepamatotu.

[14] Norādīšu, ka pēc Likuma 4375/2016 5. panta grozījuma šobrīd visi Neatkarīgo pārsūdzību izskatīšanas komisiju locekļi ir tiesneši.

[15] Skat. *Symvoulio tis Epikrateias* (Valsts padome, Grieķija) plēnuma lēmumu Nr. 1580/2021, EL:COS:2021:1008A1580.20ED312, 14. punkts.

[16] Šādā gadījumā pienākums ierasties tiek atcelts uz tik ilgu laiku, kamēr turpinās attiecīgā situācija. Attiecīgā tiesību norma, proti, Likuma 4636/2019 78. panta 3. punkta otrā daļa, ir ietverta Grieķijas valdības apsvērumos.

43. Minētās direktīvas 46. panta 3. punktā definēts tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tvērums, precizējot, ka dalībvalstīm, kurām ir saistoša šī direktīva, jānodrošina, ka tiesā, kurā apstrīdēts lēmums saistībā ar starptautiskās aizsardzības pieteikumu, tiek veikta "faktiskā un juridiskā pamatojuma pilnīga un *ex nunc* pārbaude, tostarp attiecīgā gadījumā pārbaude par starptautiskās aizsardzības nepieciešamību saskaņā ar Direktīvu [2011/95]", vismaz attiecībā uz pārsūdzības procedūrām pirmās instances tiesā [17].

44. Jāatgādina arī, ka no Tiesas judikatūras izriet – Direktīvas 2013/32 46. pantā paredzētās tiesību aizsardzības iezīmes jānosaka atbilstoši Hartas 47. pantam, kas ir efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principa atkārtots apstiprinājums. Hartas 47. pants ir pietiekams pats par sevi un nav jāprecizē ar Savienības vai valsts tiesību normām, lai privātpersonām radītu tiesības, uz kurām pašām par sevi var atsaukties. Tāpēc ar šīs direktīvas 46. panta 3. punktu, to aplūkojot Hartas 47. panta gaismā, nevar būt citādi [18].

45. Lai gan tas ir tā, Direktīvas 2013/32 46. panta 4. punkts atstāj dalībvalstu ziņā paredzēt nepieciešamos noteikumus, lai starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēji varētu izmantot savas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību [19].

46. Jāatzīmē, ka 46. pantā pieteikuma iesniedzējiem nav paredzēts pienākums ierasties personīgi tiesā, kuras kompetencē ir izskatīt viņu pārsūdzību. Ar 46. panta 4. punktu dalībvalstīm piešķirta rīcības brīvība paredzēt nepieciešamos noteikumus, lai pieteikuma iesniedzējs varētu izmantot savas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, un tas var ietvert šādu procesuālo pienākumu.

47. Lai gan Komisija un Grieķijas valdība ir vienisprātis par šo apgalvojumu, tām viedokļi atšķiras par to, vai 46. pants ļauj dalībvalstīm paredzēt konkrētās valsts tiesiskajā regulējumā noteiktās pienākuma ierasties personīgi neizpildes sekas, proti, pieņēmumu, ka pārsūdzība iesniegta ļaunprātīgi un noraidāma kā acīmredzami nepamatota, neizskatot lietu pēc būtības.

48. Komisija būtībā apgalvo, ka šādas sekas ir pretrunā Direktīvas 2013/32 46. panta 3. punktam. Komisija arī apgalvo – tas, ka pārsūdzība tiek noraidīta kā acīmredzami nepamatota, neizskatot to pēc būtības, ir pretrunā Direktīvas 2011/95 13. un 18. pantam. Tā apgalvo, ka no šīm tiesību normām izriet, ka dalībvalstīm ir jāpiešķir pieteikuma iesniedzējam bēgļa statuss vai alternatīvās aizsardzības statuss, ja tas saskaņā ar minēto direktīvu atbilst šim statusam. Tām nav rīcības brīvības atteikties piešķirt šo statusu, pamatojoties uz to, ka pieteikuma iesniedzējs nav personīgi ieradies savas pārsūdzības izskatīšanas dienā.

49. Savukārt Grieķijas valdība būtībā apgalvo, ka valsts tiesiskajā regulējumā paredzētais pieņēmums, ka pārsūdzība iesniegta ļaunprātīgi un līdz ar to jānoraida kā acīmredzami nepamatota, ja pieteikuma iesniedzējs nav personīgi ieradies, ir balstīts uz Direktīvas 2013/32 46. panta 11. punktu. Minētā valdība apgalvo, ka no pēdējās minētās tiesību normas izriet – dalībvalstis var paredzēt ne tikai nosacījumus, saskaņā ar kuriem var pieņemt, ka pieteikuma iesniedzējs savu tiesību aizsardzības līdzekli ir netieši atsaucis vai atteicies no tā, bet arī procesuālos noteikumus, kas jāievēro šādos gadījumos.

[17] Spriedums, 2024. gada 4. oktobris, *Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky* (C-406/22, EU:C:2024:841, 85. punkts).

[18] Spriedums, 2024. gada 4. oktobris, *Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky* (C-406/22, EU:C:2024:841, 86. punkts).

[19] Spriedums, 2020. gada 9. septembris, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Secīga pieteikuma noraidīšana – Prasības celšanai noteiktais termiņš) (C-651/19, EU:C:2020:681, 33. punkts).

50. Lai izvērtētu šīs nostājas, vispirms pārbaudīšu, vai dalībvalstīm atļauts paredzēt pārsūdzības ļaunprātīgas iesniegšanas pieņēmumu, un tikai pēc tam pārbaudīšu pieņēmumu, kas noteikts piemērojamajā valsts tiesiskajā regulējumā.

1. Iespēja dalībvalstīm paredzēt pārsūdzības ļaunprātīgas iesniegšanas pieņēmumu

51. Pirmkārt, no Direktīvas 2013/32 46. panta 3. punkta izriet, ka tiesai, kas izskata pārsūdzību, ir pienākums veikt šajā tiesību normā noteikto faktiskā un juridiskā pamatojuma pilnīgu un *ex nunc* pārbaudi vismaz attiecībā uz pārsūdzības procedūrām pirmās instances tiesā [20].

52. Tomēr 46. panta 3. punkts jāaplūko kopā ar 46. panta 4. punktu un 46. panta 11. punktu.

53. Kā norādīts iepriekš [21], no 46. panta 4. punkta izriet, ka dalībvalstis var paredzēt tiesību aizsardzības līdzekļu izmantošanas noteikumus, kuri var ietvert pienākumu ierasties personīgi. Iespēja dalībvalstij paredzēt termiņus vai citus nepieciešamos noteikumus, lai pieteikuma iesniedzējs varētu izmantot savas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli, ietver šo termiņu vai citu noteikumu neizpildes seku paredzēšanu.

54. Otrkārt, saskaņā ar Direktīvas 2013/32 46. panta 11. punktu dalībvalstīm atļauts noteikt nosacījumus, atbilstoši kuriem var pieņemt, ka pieteikuma iesniedzējs ir "nepārprotami [netieši] atsaucis vai atteicies no savas tiesiskās aizsardzības [..], kā arī procedūras noteikumus, kas ir jāievēro".

55. Lai interpretētu šo tiesību normu, vispirms jāprecizē Direktīvas 2013/32 28. panta 1. punkta un 32. panta nozīme. 28. panta 1. punktā paredzēta procedūra, kas jāievēro pieteikuma netiešas atsaukšanas vai atteikšanās gadījumā. Minētajā situācijā dalībvalstīm jānodrošina, ka atbildīgā iestāde pieņem lēmumu vai nu pārtraukt izskatīšanu, vai noraidīt pieteikumu, ar noteikumu, ka atbildīgā iestāde uzskata pieteikumu par nepamatotu, pamatojoties uz tā būtības atbilstīgu izskatīšanu. 32. panta 1. punktā paredzēts, ka dalībvalstis var uzskatīt pieteikumu par nepamatotu tikai tādā gadījumā, ja atbildīgā iestāde ir noteikusi, ka pieteikuma iesniedzējs nav tiesīgs saņemt starptautisko aizsardzību saskaņā ar Direktīvu 2011/95.

56. 32. panta 2. punktā paredzēts, ka nepamatotu pieteikumu gadījumos, uz kuriem attiecas jebkurš no apstākļiem, kas minēts 31. panta 8. punktā (tostarp, ja pieteikuma iesniedzējs iesniedz pieteikumu galvenokārt tādēļ, lai aizkavētu vai apgrūtinātu tāda agrāka vai nenovēršama lēmuma spēkā stāšanos, kas izraisītu tā pārvietošanu [22]), dalībvalstis var arī uzskatīt pieteikumu par acīmredzami nepamatotu, ja tas ir noteikts kā tāds valsts tiesību aktos.

57. Tomēr, kā būtībā norādījusi Grieķijas valdība un Komisija, Direktīvas 2013/32 28. panta 1. punkts un 32. pants attiecas uz procedūrām, saskaņā ar kurām *atbildīgā iestāde* izskata pieteikumu *pirmajā instancē*. Savukārt 46. pants attiecas uz *pārsūdzības procedūru tiesā* saistībā ar atbildīgās iestādes lēmumu. Šīs divas procedūras ir atšķirīgas.

58. Tādējādi Direktīvā 2013/32 paredzētie noteikumi attiecībā uz acīmredzami nepamatotiem pieteikumiem un pieņēmumiem, kas nosakāmi atbildīgajā iestādē, neattiecas uz tiesvedības procedūrām. Apstiprinājums tam rodams arī apstāklī, ka 46. pantā nav nevienas atsauces uz

[20] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 26. jūlijs, *Sacko* (C-348/16, EU:C:2017:591, 44. punkts).

[21] Šo secinājumu 45. un 46. punkts.

[22] Skat. Direktīvas 2013/32 31. panta 8. punkta g) apakšpunktu.

28. panta 1. punktu un 32. pantu. Tiesvedībā tiesā, kas izskata pārsūdzību, ar 46. panta 11. punktu dalībvalstīm ir atļauts paredzēt pieņēmumu, ka pieteikuma iesniedzējs ir netieši atsaucis savu tiesību aizsardzības līdzekli vai atteicies no tā, nosacījumus šiem pieņēmumiem, kā arī procedūras noteikumus, kas jāievēro.

59. Ņemot vērā šo precizējumu, nākamais jautājums ir par to, vai dalībvalsts var noteikt pieņēmumu, ka pārsūdzība iesniegta ļaunprātīgi tikai tādēļ, lai aizkavētu vai apgrūtinātu agrāka lēmuma par tā pārvietošanu izpildi. Lai gan ir taisnība, ka 46. panta 11. punktā šāds pieņēmums nav konkrēti minēts, šī tiesību norma neliedz dalībvalstīm paredzēt pieņēmumus, kas tiecas sasniegt līdzīgus mērķus kā pieņēmums par netiešu tiesību aizsardzības līdzekļa atsaukšanu vai atteikšanos no tā. Kā būtībā norādījusi Grieķijas valdība, pieņēmums, ka pārsūdzība iesniegta ļaunprātīgi, paredzēts, lai nodrošinātu starptautiskās aizsardzības pieteikumu ātru izskatīšanu, kā arī tiesu sistēmas efektivitāti, lai tā varētu koncentrēties uz tiem pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir patiesa ieinteresētība to pārsūdzības iznākumā. Netraucēta un efektīva starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanas procedūras norise un pieteikumu ātra apstrāde ir gan dalībvalstu, gan šādas aizsardzības pieteikumu iesniedzēju interesēs [23].

60. Līdz ar to, ja tas ir paredzēts valsts tiesību aktos, pieņēmuma par netiešu atsaukšanu vai atteikšanos tvērumā var ietilpt pieņēmums, ka pārsūdzība iesniegta ļaunprātīgi. Saskaņā ar 46. panta 11. punktu dalībvalstis tad var noteikt šī pieņēmuma konstatēšanas nosacījumus un procedūras noteikumus, kas jāievēro.

61. Šajā ziņā saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, ja attiecīgajā jomā nav Savienības noteikumu, katras dalībvalsts iekšējā tiesību sistēmā jāparedz tādi procesuālie noteikumi prasību celšanai tiesā, kuru mērķis ir nodrošināt privātpersonu tiesību aizsardzību saskaņā ar procesuālās autonomijas principu, tomēr ar nosacījumu, ka tie nav mazāk labvēlīgi par noteikumiem, kas reglamentē līdzīgas situācijas, uz kurām attiecas valsts tiesības (līdzvērtības princips), un ka tie nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtina to tiesību īstenošanu, kas piešķirtas Savienības tiesībās (efektivitātes princips) [24].

62. Turklāt saskaņā ar šo secinājumu 44. punktā minēto judikatūru šāda pieņēmuma konstatēšanas nosacījumi un procedūras noteikumi, kas jāievēro, jānosaka atbilstoši Hartas 47. pantam.

63. Valsts tiesiskajā regulējumā paredzēto pieņēmumu izvērtēšu šo apsvērumu gaismā.

2. Valsts tiesiskajā regulējumā paredzētais pieņēmums līdzvērtības un efektivitātes principu, kā arī Hartas 47. panta gaismā

64. Šajā lietā nepieciešamais un pietiekamais nosacījums, lai izsecinātu pieņēmumu, ka pārsūdzība iesniegta ļaunprātīgi, ir pieteikuma iesniedzēja personīga neierašanās atbildīgajā Neatkarīgajā pārsūdzību izskatīšanas komisijā [25]. Procedūra, kas jāievēro šādā gadījumā, paredz noraidīt pārsūdzību kā acīmredzami nepamatotu, neizskatot lietu pēc būtības, un piemērot atgriešanas pasākumu bez brīvprātīgas izceļošanas.

[23] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 9. septembris, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Secīga pieteikuma noraidīšana – Prasības celšanai noteiktais termiņš) (C-651/19, EU:C:2020:681, 54. un 55. punkts).

[24] Spriedums, 2020. gada 9. septembris, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Secīga pieteikuma noraidīšana – Prasības celšanai noteiktais termiņš) (C-651/19, EU:C:2020:681, 34. punkts).

[25] Ja vien nav piemērojams kāds no Likuma 4636/2019 78. panta 3. punktā noteiktajiem izņēmumiem.

65. No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka pārsūdzības tiesību ļaunprātīgas izmantošanas pieņēmuma nosacījumi un procedūras noteikumi, kas jāievēro, ietilpst dalībvalstu procesuālās autonomijas jomā, neskarot līdzvērtības un efektivitātes principus, kā arī Hartas 47. pantu [26].

66. Attiecībā uz, pirmkārt, līdzvērtības principu no Tiesas judikatūras izriet – lai tas būtu ievērots, attieksmei pret prasībām, kas balstītas uz valsts tiesību pārkāpumu, un tādām līdzīgām prasībām, kuras balstītas uz Savienības tiesību pārkāpumu, jābūt vienlīdzīgai [27].

67. Tādējādi, pirmām kārtām, jāidentificē salīdzināmas procedūras vai prasības un, otrām kārtām, jānosaka, vai attieksme pret prasībām, kas balstītas uz valsts tiesību normām, ir labvēlīgāka nekā pret prasībām par to tiesību aizsardzību, kuras privātpersonām izriet no Savienības tiesībām [28].

68. Runājot par prasību salīdzināmību, valsts tiesai, kam ir tieši zināmi piemērojamie valsts procesuālie noteikumi, jāpārbauda attiecīgo prasību līdzība, ņemot vērā to priekšmetu, pamatu un būtiskos elementus [29].

69. Runājot par līdzīgu attieksmi pret prasībām, jāatgādina, ka katrs gadījums, kad rodas jautājums par to, vai valsts procesuālo tiesību norma attiecībā uz prasībām, kas balstītas uz Savienības tiesībām, ir mazāk labvēlīga par normām saistībā ar līdzīgām valsts tiesībās paredzētām prasībām, valsts tiesai jāanalizē, ņemot vērā attiecīgo normu nozīmi procedūrā kopumā, minētās procedūras norisi un šo normu īpatnības dažādās valsts struktūrās [30].

70. Šajā lietā iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai procedūra Neatkarīgajās pārsūdzību izskatīšanas komisijās jāsalīdzina ar procedūru administratīvajās struktūrās, kas izskata administratīvās pārsūdzības, vai ar procesuālajiem noteikumiem, kuros reglamentēta pārsūdzība pēc būtības vai atcelšanas prasība administratīvajā tiesā. Iesniedzējtiesa norāda, ka šo citu pārsūdzību vai prasību izskatīšanā pieteikuma iesniedzēja fiziska klātbūtne nav obligāta un ir iespējama pārstāvība ar advokāta starpniecību.

71. Grieķijas valdība apgalvo, ka pārsūdzība Neatkarīgajās pārsūdzību izskatīšanas komisijās ir specifiska tikai starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem un ka aplūkotā procedūra nevar tikt salīdzināta ar citām procedūrām administratīvajās iestādēs vai citās tiesās. Minētā valdība vērš uzmanību arī uz to, ka prasības par personīgu ierašanos mērķis nav tāds pats kā normām, kas paredz pieteikuma iesniedzēja pārstāvību ar advokāta starpniecību. Prasības par personīgu ierašanos mērķis esot pierādīt pieteikuma iesniedzēja fizisko klātbūtni valsts teritorijā.

72. Lai gan valsts tiesai jānovērtē prasību salīdzināmība un līdzīga attieksme pret prasībām, jānorāda, ka Neatkarīgajās pārsūdzību izskatīšanas komisijās pārsūdzību var iesniegt tikai to mītnes vietā, kas ir Atēnās. Pienākums ievērot procesuālo pienākumu ierasties var tikt izpildīts, tikai ierodoties tajā. Ja vien valsts tiesas veicamajā pārbaudē neizrādīsies citādi, šķiet, ka pieteikuma iesniedzēja pienākums ierasties tikai vienā tiesā valsts galvaspilsētā nav piemērojams citās administratīvajās procedūrās vai tiesvedībās. Grieķijas valdības norādītā starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pārsūdzību specifika, šķiet, neizskaidro, kāpēc prasību par

[26] Skat. šo secinājumu 60.–62. punktu.

[27] Spriedums, 2020. gada 9. septembris, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Secīga pieteikuma noraidīšana – Prasības celšanai noteiktais termiņš) (C-651/19, EU:C:2020:681, 36. punkts).

[28] Turpat, 37. punkts.

[29] Turpat, 38. punkts.

[30] Turpat, 39. punkts.

personīgu ierašanos var izpildīt tikai vienā tiesā valsts galvaspilsētā. Līdz ar to novērtēt prasību salīdzināmību, lai secinātu, vai ir ievērots līdzvērtības princips, valsts tiesa var arī no minētās perspektīvas.

73. Otrkārt, runājot par jautājumu, vai tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā atbilst efektivitātes principā ietvertajam nosacījumam, jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru ikviens gadījums, kad rodas jautājums, vai valsts procesuālā tiesību norma nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtina Savienības tiesību piemērošanu, jāanalizē, ņemot vērā šīs normas lomu procedūrā kopumā, tās norisi un šīs normas īpatnības dažādās valsts struktūrās. Šajā kontekstā vajadzības gadījumā it īpaši jāņem vērā tiesību uz aizstāvību aizsardzība, tiesiskās noteiktības princips un procedūras pareiza norise [31].

74. No iesniedzējtiesas nolēmuma, kā arī no Grieķijas valdības apsvērumiem izriet, ka prasības par pieteikuma iesniedzēja obligātu fizisku klātbūtni iemesli ir saistīti, pirmkārt, ar to, lai nodrošinātu, ka personām, kuras iesniedz pārsūdzību, ir patiesa ieinteresētība pārsūdzības iznākumā un ka tās pārsūdzības izskatīšanas brīdī joprojām atrodas valsts teritorijā. Grieķijas valdība konkrētāk uzsver, ka mērķis ir novērst izdevīgāko patvēruma noteikumu meklēšanu ("*asylum shopping*") no pieteikuma iesniedzēju puses. Otrkārt, šie iemesli vispārīgāk ir saistīti ar tieslietu labu pārvaldību, lai nodrošinātu, ka ļaunprātīgi iesniegtas pārsūdzības nekļūst par šķēršli efektīvai patiesu pārsūdzību izskatīšanai.

75. No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka dalībvalsts var leģitīmi censties nodrošināt, lai pieteikuma iesniedzējiem būtu patiesa ieinteresētība pārsūdzības iznākumā [32].

76. Tomēr apstrīdētā valsts tiesību norma paredz, ka pieņēmums par pārsūdzības iesniegšanu ļaunprātīgi tiek izsecināts, pamatojoties tikai uz to, ka nav izpildīts noteikums par personīgu ierašanos tiesā, kas izskata pārsūdzību, bet pieteikuma iesniedzējiem netiek nodrošināta reāla iespēja šo prasību izpildīt.

77. Iesniedzējtiesas nolēmumā norādīts, ka Neatkarīgās pārsūdzību izskatīšanas komisijas atrodas valsts galvaspilsētā Atēnās. Pieteikuma iesniedzējam, kurš nedzīvo Atēnās (un, ja vien nav piemērojams kāds no attiecīgajā tiesiskajā regulējumā paredzētajiem izņēmumiem), jādodas uz šo komisiju mītnes vietu, izmantojot savus finansiālos līdzekļus, tikai tādēļ, lai būtu personīgi ieradies, bet netiktu uzklausīts. Tiesas rīcībā esošajos lietas materiālos nav norāžu par to, ka pieteikuma iesniedzējiem tiktu nodrošināti materiālie līdzekļi braucienam vai ka tiktu segti attiecīgie brauciena izdevumi. Tomēr starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam brauciena izdevumi no dzīvesvietas uz galvaspilsētu [33], kā arī izmitināšanas izmaksas Atēnās var būt ievērojamas. Turklāt, ievērojot valsts tiesību aktos noteiktos izņēmumus [34] un ja vien nepastāv nepārvaramas varas situācija [35], valsts tiesiskajā regulējumā nav paredzētas alternatīvas metodes, kas ļautu pieteikuma iesniedzējiem pierādīt, ka viņi atrodas Grieķijas teritorijā un saglabā ieinteresētību savas pārsūdzības iznākumā.

[31] Spriedums, 2020. gada 9. septembris, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Secīga pieteikuma noraidīšana – Prasības celšanai noteiktais termiņš) (C-651/19, EU:C:2020:681, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

[32] Skat. šo secinājumu 59. punktu.

[33] Attālums var būt ievērojams – pieteikuma iesniedzējs pamatlietā dzīvo Salonikos un attālums, kas viņam jāveic, dodoties uz Atēnām, ir aptuveni 500 km.

[34] Šo secinājumu 6. punkts.

[35] Pienākums ierasties tiek atcelts uz tik ilgu laiku, kamēr turpinās nepārvaramas varas situācija.

78. Atbilstoši šiem nosacījumiem uz pieteikuma iesniedzēju, kurš finansiālu grūtību dēļ personīgi neierodas atbildīgajā Neatkarīgajā pārsūdzību izskatīšanas komisijā, ir attiecināmas smagas sekas, ko rada pieņēmums, ka pārsūdzība ir iesniegta ļaunprātīgi, pat ja neierašanās iemesli nav saistīti ar tiesību aizsardzības līdzekļa ļaunprātīgu izmantošanu.

79. Turklāt pieteikuma iesniedzējiem, uz kuriem attiecas Likuma 4636/2019 78. panta 3. punktā paredzētie izņēmumi, ir atļauts pierādīt savu klātbūtni ar alternatīviem līdzekļiem.

80. Grieķijas valdība skaidro, ka pieteikuma iesniedzējiem, uz kuriem attiecas šie izņēmumi, nav pienākuma ierasties personīgi un ka šis pienākums tiek aizstāts ar pienākumu nosūtīt tiesību aktos paredzēto izziņu. Tomēr tas, manuprāt, pietiekami neizskaidro, kāpēc pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir pienākums ierasties personīgi, nav atļauts izmantot alternatīvus līdzekļus, lai pierādītu savu klātbūtni Grieķijas teritorijā un savas pārsūdzības patiesumu.

81. Likuma 4636/2019 78. panta 3. punktā paredzētie izņēmumi liecina, ka pieteikuma iesniedzējs var citā veidā pierādīt savu klātbūtni valstī, piemēram, ierodoties oficiālā iestādē (proti, policijas iecirknī vai citā iestādē, vai tuvākajā tiesā) vietā, kur tas dzīvo.

82. Turklāt no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka pienākums personīgi ierasties nav piemērots līdzeklis, lai nodrošinātu, ka pieteikuma iesniedzējs neiesniedz pārsūdzību tikai tādēļ, lai aizkavētu vai apgrūtinātu agrāka vai nenovēršama lēmuma izpildi, kā rezultātā viņš tiktu pārvietots. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda – jāņem vērā apstāklis, ka Neatkarīgo pārsūdzību izskatīšanas komisiju lēmumi netiek pieņemti tajā pašā dienā un ka pieteikuma iesniedzēju fiziskā klātbūtne neveicina atgriešanas lēmuma izpildi pārsūdzības noraidīšanas gadījumā.

83. Šādos apstākļos pieņēmums, ka tad, ja pieteikuma iesniedzējs personīgi neierodas, pārsūdzība ir iesniegta ļaunprātīgi, un tas, ka nav paredzēti alternatīvi līdzekļi, lai pierādītu tā klātbūtni attiecīgajā teritorijā, un materiālie līdzekļi, kas ļautu izpildīt prasību par fizisku klātbūtni, šķiet, pārmērīgi apgrūtina tiesību aizsardzības līdzekļa izmantošanu.

84. Tādējādi, nešķiet, ka attiecīgā procesuālā tiesību norma būtu saderīga ar efektivitātes principu.

85. Turklāt, nosakot pieņēmumu, ka pārsūdzība iesniegta ļaunprātīgi un noraidāma kā acīmredzami nepamatota, tiktu apdraudētas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā saskaņā ar Hartas 47. pantu. Šajā ziņā jāatgādina, ka to tiesību efektīvas aizsardzības tiesā princips, kas privātpersonām izriet no Savienības tiesībām, ietver vairākus aspektus, it īpaši tiesības uz piekļuvi tiesai [36].

86. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru pamattiesības, tādas kā tiesības uz piekļuvi tiesai, nav absolūta priekšrocība, bet var ietvert ierobežojumus ar nosacījumu, ka tie reāli atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, uz kuriem vērsts konkrētais pasākums, un attiecībā uz izvirzītajiem mērķiem tie nav uzskatāmi par pārmērīgu un nepieņemamu iejaukšanos, kas aizskar šādi garantēto tiesību pašu būtību [37].

[36] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 26. jūlijs, *Sacko* (C-348/16, EU:C:2017:591, 32. punkts).

[37] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 26. jūlijs, *Sacko* (C-348/16, EU:C:2017:591, 38. punkts).

87. Izskatāmajā lietā, kā jau uzsvērts [38], valsts tiesiskajā regulējumā noteiktā pieņēmuma mērķis ir nodrošināt starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju klātbūtni attiecīgajā teritorijā, patiesas ieinteresētības saglabāšanu savas pārsūdzības iznākumā un – plašākā nozīmē – efektīvu un lietderīgu tiesvedību tiesā visiem starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem.

88. Tomēr, ņemot vērā visu tiesvedību kopumā un visus iepriekš izklāstītos nozīmīgos apstākļus [39], tāda pieņēmuma noteikšana, kas paredz, ka pārsūdzība iesniegta ļaunprātīgi, ja pieteikuma iesniedzējs nav izpildījis savu pienākumu ierasties personīgi, šķiet nesamērīga ar izvirzītajiem mērķiem. Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem, kuri nedzīvo valsts galvaspilsētā, netiek nodrošināti materiālie līdzekļi, lai tie varētu doties uz Neatkarīgo pārsūdzību izskatīšanas komisiju mītnes vietu, kas ir galvaspilsētā, lai izpildītu prasību par fizisku klātbūtni. Turklāt, ja vien uz tiem neattiecas kāds no izņēmumiem, kas konkrēti paredzēti valsts tiesību aktos, pieteikuma iesniedzējiem nav pieejami alternatīvi līdzekļi, lai pierādītu savu klātbūtni attiecīgajā teritorijā un pārsūdzības patiesumu. Šādos apstākļos tāda pieņēmuma noteikšana, kas paredz, ka pārsūdzība iesniegta ļaunprātīgi, jo nav ievērots pienākums ierasties personīgi, nesamērīgi ietekmē tos starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējus, kuru finansiālā situācija ir nestabila vai kuriem, mēģinot ierasties personīgi, rodas citādas grūtības [40].

89. Līdz ar to šķiet, ka pastāv nesamērīgs šķērslis starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju tiesībām uz piekļuvi tiesai un tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību.

90. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uzskatu, ka Direktīvas 2013/32 46. pants līdzvērtības un efektivitātes principu un Hartas 47. panta gaismā jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā noteikts pieņēmums, ka pārsūdzība iesniegta ļaunprātīgi un noraidāma kā acīmredzami nepamatota, neizskatot lietu pēc būtības, ja starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs nav izpildījis procesuālo pienākumu ierasties personīgi struktūrā, kas izskata viņa pārsūdzību saistībā ar pieņemto lēmumu par tā pieteikumu, ciktāl tajā nav paredzēti alternatīvi līdzekļi, lai pierādītu pieteikuma iesniedzēja klātbūtni attiecīgajā teritorijā.

V. Secinājumi

91. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Dioikitiko Protodikeio Thessalonikis* (Saloniku Pirmās instances administratīvā tiesa, Grieķija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai 46. pants līdzvērtības un efektivitātes principu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta gaismā jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā noteikts pieņēmums, ka pārsūdzība iesniegta ļaunprātīgi un noraidāma kā acīmredzami nepamatota, neizskatot lietu pēc būtības, ja starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs nav izpildījis procesuālo pienākumu ierasties personīgi struktūrā, kas izskata viņa pārsūdzību saistībā ar pieņemto lēmumu par tā pieteikumu, ciktāl tajā nav paredzēti alternatīvi līdzekļi, lai pierādītu pieteikuma iesniedzēja klātbūtni attiecīgajā teritorijā.

[38] Skat. šo secinājumu 74. un 75. punktu.

[39] Šo secinājumu 76.–82. punkts.

[40] Ciktāl šīs grūtības nav uzskatāmas par nepārvaramas varas situāciju, kas jāpierāda pieteikuma iesniedzējam.